

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementprijs voor Curacao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0.50, voor elken regel meer fl. 0.075.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAL,
N° 129.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar pa dilanti.
Pa lugarnan for Curacao, Bonaire i Aruba fl. 10.— pa aña.
Un number só fl. 0.25.
Un anuncio di 1 té 7 regel fl. 0.50, cada regel mas fl. 0.075.

ONTWERP-VERORDENING

REGELENDE HET ONDERWIJS

IN DE KOLONIE CURAÇAO.

III.

Wij eindigden ons tweede artikel, over het onderwerp vermeld aan het hoofd dezes, met de meening uit te spreken, dat bij al dien zeer enkele onzer thans schoolgaande kinderen op de land-scholen niet dat uitgebreid onderwijs zouden vinden, 't geen zij, naar men beweert, voor hunne toekomstigen stand in de maatschappij behoeven, zij die meerder volledigheid kunnen gaan zoeken op de bijzondere scholen. Maar er werd ons gezegd, dat ook dezen te wenschen overlaten—dat het onderwijs er niet voldoende is. Wij gaan nu onderzoeken in hoeverre men dit staande kan houden. Is het onderwijs op de bijzondere scholen in een onvoldoende staat, zoodat het te wenschen overlaat?

Om ook hier juist en billijk te oordeelen moeten wij een distictie maken, overeenkomstig de leer van den ouden Aristoteles, die ons zegt, dat hij goed zal doereen, die goed zal weten te distictieeren. Is het onderwijs op de bijzondere scholen in een onvoldoende staat, zoodat het te wenschen overlaat?—Op alle bijzondere scholen?—Nee! Op eenige?—Ja!

Gewis wij zijn het niet eens met den buitenman, die in den „Amigoe” van j. l. Zaterdag zijne grenzenloze bewondering doet kennen voor alles wat maar onderwijzer heet op Curacao, en daarom alle private onderwijzers in eens weg „bon meester, bon professor” noemt. Die buitenman (wij weten nu, dat hij Ipi is) heeft zich in zijne keuve-ris, opgenomen in genoemd nummer van den „Amigoe”, aan zijne aard weer getrouw betoond. Een goede dosis van gezond verstand, zij 't dan ook ietwat te hard uitgesproken (wij blijven het woord *boud* gebruiken, of schoon Ipi het maar half schijnt verstaan, althans zeker niet goed weet na te schrijven) en een onzenloos enthousiasme voor „den meester”. Toen wij zijne laatste woorden lazen, kwam ons dade-

lijk de overschoone beschrijving voor den geest, die Bilderdijk in zijn *Buitenleven* ons geeft van den dorpschoolmeester. Altijd zijn ons daarvan de twee volgende regelen bijgebleven, waarin de dichter, na alle mogelijke en onmogelijke qualiteiten van den dorpschoolmeester opgesomd te hebben, uitroept:

„'t Heelal, het gansche dorp, staat van den man verstomd,
En weet niet, hoe één hoofd aan zoo veel wijsheid komt”.

Zoo gaat het dan ook met onzen buitenman. Hij praat over meesters en dadelijk worden zij alle in zijn oog onovertreffbaar knap, professoren zelfs.

Wij die de zaken wat kalmer en koeler opnemen, wij veroorloven ons hierin Ipi's overtuiging niet te deelen; wij gelooven niet dat alle bijzondere meesters op Curacao professoren zijn. Volgt daaruit nu, dat op de school van niet één hunner voldoende uitgebreid onderwijs gegeven wordt, zoodat men kan zeggen dat het onderwijs op de bijzondere scholen te wenschen overlaat—dat het onvoldoende is? Volstrekt niet!

Altijd blijft het waar, dat men een boom het best leert kennen uit de vruchten, die hij voortbrengt. Welnu wij kennen twee meisjesscholen op Curacao, die beide zich mogen verheugen in een groot aantal leerlingen welke grootendeels tot den gegoeden stand behooren. Op de eene zijn die leerlingen bijna uitsluitend van den Israëlitischen godsdienst, terwijl de directrice zelve geërf Israëliet is; op de andere zijn die leerlingen, tenminste in de hogere klassen, grootendeels protestant ofschoon de meesteressen zusters van liefdadigheid zijn. Nu zal toch zeker wel de reden van het groote aantal dier leerlingen niet hierin moeten gezocht worden, dat het onderwijs op die twee scholen in katholieke richting gegeven wordt; want dan zouden zoovele Israëlitische en Protestantische jonge vrouwen ze niet bezoeken; maar alleen hierin, omdat het onderwijs op die twee scholen wetenschappelijk goed en voldoende is, of wel omdat er de opvoeding, iets waarop de ouders, bij het onderwijs hunner dochters vooral, zoo'n grooten prijs stellen, niet verwaarloosd wordt; of wel om beide redenen tegelijk.

Een andere oorzaak te vinden ter verklaring van het groote aantal dier leerlingen is ons onmogelijk. Men antwoordt ons, maar deze twee scholen zijn meisjesscholen, en 't zijn vooral de bijzondere jongensscholen, die wij op 't oog hebben. Welnu hoe is het met onze bijzondere jongensscholen gelegen? Is het onderwijs op alle onvoldoende?

Wij moeten guluit erkennen, dat niet alle ons bekend zijn; daarom zullen wij zeggen, wat wij gehoord, en wat wij door eigen ondervinding gezien hebben. Welnu wij hebben gehoord, dat het onderwijs op eenige bijzondere scholen gebrekkig is; en vermits personen voor wie wij achting moeten hebben het ons verzekerden, zullen wij ons wel wachten dit tegen te spreken. Wij weten echter, en dat door eigen ondervinding, dat er minstens drie bijzondere jongensscholen zijn, waar het onderwijs niet alleen zeer uitgebreid, maar ook zeer goed of althans voldoende moet genoemd worden. Scholen, waar onderricht gegeven wordt in 't hollandsch, in 't fransch, in 't engelsch, in 't spaansch en in 't duitsch, dus in vijf talen, wel niet voortdurend in alle, omdat zich niet altijd daarvoor leerlingen aanbieden; waar uitmuntend onderwijs gegeven wordt in het boekhouden, in aardrijkskunde en geschiedenis, zoowel algemeene als bijzondere, in het rekenen, niet alleen zooals dit een handig en vlug koopman noodig heeft, maar ook in de hogere mathematieken; waar onderwijs gegeven wordt in de natuurkunde, waaraan alleen de meer kostbare instrumenten ontbreken om tot volmaaktheid te komen; waar onderwijs gegeven wordt eindelijk niet slechts in het zingen maar ook in de muziek op een instrument naar verkiezing.

Wij willen nu wel niet zeggen, dat op elk van die drie scholen, welke wij hier op het oog hebben, het opgenoemde evenzeer en evengoed onderwezen wordt; maar des ondanks gelooven wij, dat hetgeen wij aangevoerd hebben, voldoende is, om de onjuistheid der bewering van hen aan te toonen die zeggen: de bijzondere scholen op Curacao laten te wenschen over—het onderwijs is er onvoldoende. Want spreekt men van de, dan slijt men geen enkele buiten zijne

veroordeeling, of wil men een zachter woord, buiten zijne afkeuring. En ons dunkt, dat dit niet juist, en dus ook onbillijk is.

Maar luistert, daar klinkt ons nog de stem tegen van een of ander aanzienlijk Heer, die ons toeroept: Het bijzonder onderwijs moge op enkele scholen zoo goed zijn, gelijk gij zegt, zeker toch is het niet voldoende voor *mijne* kinderen; *mijn* jongens moeten opgeleid worden voor dokter, voor advocaat, of misschien wel voor althans voor een der hogere standen in de maatschappij, en dan worden er toch andere voorbereidende studien vereischt dan waarvoor hier op Curacao, in welke school ook, gelegenheid bestaat. Wij antwoorden: Gesteld dat de tegenwoordige concept-verordening wet werd, en de school tot stand kwam, waarvan daarin spraak is en wier materiele bouw op f 45,000 begroot is, zoudt gij dan daarin voor *Uwe* jongens dat onderricht vinden, dat zij voor hunne hogere toekomst behoeven? Volstrekt niet; want voor zulke hogere aspiraties zijn nog heel andere voorbereidende studien noodig, dan het onderwijs dat in die school zou gegeven worden. Maar gesteld zelfs dat het onderwijs daarvoor berekend ware, dan vragen wij U nog af, waarde Heer, is 't billijk dat gij, die zulke hoge aspiraties hebt voor *Uwe* jongens, de onkosten dier aspiraties grootendeels ook door *Uwe* medekolonisten doet dragen? Is 't niet billijk, dat *gij alleen* daarvoor de beurs opent; of moeten *zij* het met U doen? Zonder twijfel zult gij met stipte nauwgezetheid de schoolgelden betalen die men vragen zal; maar de duizenden en nogmaals duizenden Uwer medekolonisten, wier kinderen nooit van die school zullen kunnen gebruik maken, zullen die niet door belastingen of anderszins moeten betalen, wat aan die schoolgelden te kort komt om de verbaasende onkosten door deze wet veroorzaakt te bestrijden? Nogmaals, waarde Heer, is dit billijk? Gij gelooft dit evenmin als wij. Wij zullen ons met de financiële zijde der wet hier niet langer bezighouden, omdat wij misschien later er toch op moeten terugkomen. Wy sluiten dus voor dit oogenblik met onze overtuiging

uit te spreken, dat er op Curaçao eenige (en genoegzaam voor zyne kleine bevolking) byzondere scholen gevonden worden, wier onderwys voldoende is, zoowel wat gehalte als uitgebreidheid aangaat.

Hebben wy in dit artikel het onderwys van enkele, privaatscholen voor voldoende verklaard, dan hebben wy daardoor volstrekt geen vonnis willen vellen over de andere; wy konden slechts spreken over eenige, omdat wy meenden die te kennen. En niemand zal het ons kwalijk nemen, dat wy geen uitspraak willen doen over iets, dat wy niet kennen.

DR. SCHAEPMAN

RIBA

Programa di un Partida Católica na Hoelanda.

Dr. Schaezman, un Pader Católico i miembro di Tweede Kamer der Staten-Generaal, dia 15 di Februari pasar a papia un discursio riba un Programa di un Partida Católica na Hoelanda k'el a presenta ultimamente. E gehoorzaal di Odéon (sala di audiencia) tabata hinteramente jeen di un publick koe tabata major parti di miember di e Club conoir De Unie, mas parti di nan liberal i partidario di ideanan di mas adelante. Tabatien tambe un number di hende di otro cordamentoe, den nan algun católico, koe pagando un chikito cos, por a drenta: Dr. Schaezman tabatien palabra!

Promé President. Heer Störcke a anuncia koe es un koe ta bai papia tabata invitar di Bestuur di Unie p'e doena un lectura literaria, ma koe, despues koe Profesor A. Pierson a combati su Programa den e reunion-aki, el a pidi licencia p'e haci su Programa obgetoe di su lectura; Bestuur a corda bon di permitiele:

Dr. Schaezman a coemiza e alabanza di spiritoe liberal di Bestuur, koe a doenele ocasion di defende e palabra biboe, un asunto k'e tabatien asina tante na coerazon. Sin embargo e no a drenta na contradicci lo k'e Mr. Pierson a papia; ni tampoco l'e dedica mucho tempoe na contemplacion di e 17 Artikelnan di su Programa; ma si despues di lo k'e l'e bin papia, algun hende dese algun explicacion, l'e ta masjar dispuestoe pa lamanta para atrobe pa responde nan.

Awor e koe ta bai papia lo responde e tres preguntanan-aki:

1°. Si un partida católico den Hoelanda tien derechi di existi;

2°. Si e ta necesario;

3°. Den ki luz e ta para, ki lugar e ta toema dilanti, i pa motiboe di condicion politica di awor den Hoelanda.

Si e tien derechi di existi. En general un hende no por forma idea di un estado politico sin existi partida. Sin partida no tien lucha i camina, e lucha ta riba e mas haltoenan di nos spiritoe, nos no mester puntra mas koe es-aki: Di oenda hende ta bini, ta oende e ta bai? Aki nos mester objeccion scherpi, i no por ta otro manera koe, si e lucha pa nos obgetoe final mester ta hacir, anto e partidanan mester para scherpi un dilanti otro: ta cuestion di bien supremo!

Proudhon tabatien razon ora el a bisa: "Au fond de toute chose on trouve la théologie".

(Den fondoe di toer cos hende ta haya teologia)

of manera Da Costa a pinté scherpi:

"Op den bodem aller vragen

Ligt der wereld zondeschuld".

(Den fondoe di toer pregunta ta sinta culpa di picar di mundo).

Hende por ninga of confesa esai, ma ta necesario pa nan manifestele. Ta un error d' hende di no kier tende nada di partida. Comprende-mi bon, mi kier partida i no parcialidad (toemamento di parti pa un i no pa otro i sin razon). Es-aki-nan no ta mas koe grupo di hende koe ta reuni rond di algun persona grandi, forzar, bandidoe of ambicioso; nan ta maldicion di nos sera. Partida-nan sin embargo tien nan raiz den desenvolvimiento (manera koe

un cos ta forma poco-poco) historia di un estado; nan ta maldicion pa desenvolvimiento i bida; for di nan lucha ta nace paz, koe ta hacir nan para banda di otro i stop di sehour otro. Ta riba di e pia-ai koe un partida católico tien derechi di existi. Puebel católico di Hoelanda ta para den di esai na su lugar propio, k'e no ta larga nan puejelo asf. Asina pres un católico permiti esai, e ta traiciona su hues curpa, e ta doene mees di conocé, i maské su f'e no ta sufri ningun danjo, confesion di su f'e ta sufri. Nos no ta un puebel den puebel, ma nos ta forma un grupo koe no por ta brochá.

Historia mees ta fundamentoe di esai: 250 anja largoe nos a biba bao di opresion di esnan koe ta profesa religion di Estado, i e opresion-ai a haci nos toema un coestumber di bida, koe e libertad koe nan a concedé nos awor no por a troca, principalmente pasobra esnan koe a doena nos e libertad, a percura semper pa nos mester sigi nos camina eoe un discrecion jeen di silencio. P'esai mees generacion di sigloe 19 ta meescos koe di sigloe 16 i 17; e derechi sin marca koe nan a doena nos no ta troca esai na nada.

Sin embargo bao di toer opresion i humiliacion católiconan di Hoelanda a keda fiel na nan patria; nan a keda semper compatriota, i nunca nan no a bira amigoe di stranjerio maské nan posicon no tabata un existencia hindicionar, i discrecion i modestia tabata nan deber forzoso.

Wel awor esai ta otro manera. Awor koe nan a haya derechi liber i pareeuw eoe toer otro burger, awor nan ta obligar di puntra nan curpa na ki partida di politica nan mester pertenece. Tien den Hoelanda algun partida koe por presenta eoe un programa bepaalt, bon splicar i bon sostené. Eoe partida anti-revolucionaria lo católiconan por uni asina aleeuw koe nan ta bai contra revolucion; sin embargo, e manera particular i propio di contempla bida, koe ta consecuencia di profesion anti-revolucionario ta haci koe imposibel lo nos por bini overeen eoe e partida-ai.

E partida di conservador i di liberalnan tien di particular koe nan no ta moestra ningun diferencia: alomenos ainda ni no por a discubri. Tocante nan principio Conservador nan ta kedador atras, koe ta pone interes pa e caracter langzaam di hoelandes no bai perdí, ni den di e sigloe-aki di vapor i electricidad. (Harimentoe). Sigur nan tien nan banda bon i ta sabir di tene cuenta i saca les fo tempoe pasar, i no manera Promotheus, di pone nos wowe solamente riba e cosnan koe ta dilanti nos. Sin embargo si bo pidi nan principio auto bo ta haya pa respondi frase sin sintir ma koe tien poco diferencia koe lo k'e liberalnan ta doena pa di mihor. Wel si, tien poco diferencia, por egempel di lo k'e ta toea ganamento di India, koe uno lo k'ier goza manera sulo koe ta sobra i e otronan manera contribucion vast. (Harimentoe).

Bam awor n'e partida liberal. Lo mi no tira na nan cara koe nan ta desunir, of koe nan tien un programa. L'e huzga nan eoe imparcialidad koe un ser (cualek cos koe ta existi) koe ta jama un hende por disponé. (Harimentoe). En verdad, nan tien un wowe hanchoe habir pa algun di e cuestion grandinan di dia, ma nan defecto ta, koe nan ta larga resolucio di e cuestionnan na casualidad. Awé Poder di Estado mester waa riba templanza di burgernan; awé e mester percura pa vogelheir corresponde na exigencia di tempoe; awé e mester tene cuidao pa piscador nan di Volendam no cohe piscar muchoe chikito den nan reda; awé e mester percura pa puebel di Hoelanda ta penetrar di toer birtud Cristian i social;—ma majan, majan nos ta tende foi asina hopi boca, koe Estado no por bai muchoe aleeuw, i no meste misji den proteccion di comercio, poniendo un derechi di importacion mas haltoe. Al den nos ta mira claramente un contradiccion. Algun di e principal cordamentoenan ta, koe den asunto di Estado hende no mester reconece ningun poder mas haltoe koe Ley di Estado. Wel t'esai, tambe ta haci koe partida liberal no por ta un cos católiconan di Hoelanda. Pa católiconan, tien un poder mas haltoe koe di Estado, Dios koe a revela su mees na nos, i a doena un ley, koe es koe falta eoe n'e, ta meescos k'e a perde e bida, koe ta doena na nos bida terrenal (di e mundo aki) importancia i balor.

P'esai anto, ta asina klar manera solo merdia, koe católiconan no por uni eoe ningun di e partidanan koe ta existi, i nan ta obligar di drenta manera un partida riba di e mees, confesando publicamente, ora nan contradiccion, i declarando toer camina lo k'e nan kier i lo k'e nan ta dese. Nan mester hacir asina, pasobra nan ta lo

k'e nan ta. Ma esai ta maldicion luchamento, lo hende bini nos. Sigur ta lucha, ma lucha ta sehour di ta para. Nos no ta presentia pa otro division moimei di jionnan di mees patria, solamente nos kier lucha hunté, al camina ta soeade e lucha mas haltoe di spiritu, i principianan den nos sigloe ta worde trazá (pintá) asina scherpi un contra otro. Solamente nos kier hacir kiko toer ta hacir. No ta nos doel di distrust ningun partida; en verdad ningun politica lo por hacir esai. Ma pa nos hacir un lucha honoroso ta necesario koe nos coe otro. Kiko ta sirbi koe nos brazo otro, of koe nos doena otro man pertá i nos sera un amistad laf, lauw; i n'ó di homber, koe na fin di cuenta no ta nada mas koe apariencia di hipocresia? Kiko ta nifca si nos esclama: diferencia di keremento no ta haci nada na nos asf. Nos sabi esai mihó, i ta un fortuna. Ma anto ta mihó pa cada uno sali na klar pa su f'e of su incredulidad; esai na moestra caracter, i caracter ta mihó koe tolerancia. Kiko ta importa nos si nos ta deshonroso. I si pa motiboe di un paz di ganja-ganja, nos perde e forza koe lo ta combiniente den un lucha franco?

Wel awor, pakiko un partida católica ta necesario?

Di promer, manera ta sali fo'i lo k'e mi a papia eba, pa motiboe di interes general; ma pa católiconan tambe en particular. En berdad notien nada, avendia asina combati manera Iglesia católica. Mi ta personalmente combincir, koe spiritu di libertad di Hoelanda lo protega nos di un Cultuurkamp; aki lo nan no saca nos f'e di ley; ma no menos ta nos asf di percura pa nan lo no por saca nos f'e di ley. Na uingun hende defensa di nos interes por ta confiar mihor koe na nos mees. E gritoe pa traha Ley di Mei, ora nan a tende, no a haya eoe, ma toeh, un caso koe no por mira padilanti lo por causa un movimientoe, i ta bon koe na tempoe nos ta alerta. Mi no ta di esnan koe ta kere koe Cultuurkamp na Alemania a sali fo'i Centrum (camina católiconan ta pa tende Road) na mi ta combincir koe sin Centrum consecuencia di Ley di Mei lo tabata muchoe mas fatal ainda.

NIUWSBERICHTEN.

CURACAO.

De stoombooten van de Red „D" lijn zullen van Curaçao naar New-York vertrekken: 2. 11 en 23 April—zij worden uit New-York hier verwacht: 30 Maart, en 10 April.

—Zaterdag j. l. werd ons vanwege de Societad Filarmónica „Harmonie" een Concert-programma met eene hoogst vereerende uitnodiging ter bijwoning toegezonden, en door ons in dank ontvangen. Tot onze voldoening hebben wij doorbevoegde kunstrechters den hoogsten lof hooren toekennen aan de muzikale krachten, die op dien avond zoo uitstekend hun program moeten hebben uitgevoerd.

RUSLAND.—De Russische minister van Onderwijs, Delianof, heeft een rapport ingediend tegen de professoren van Rusland welke beschuldigd worden de studenten te demoraliseren en bij te dragen tot de ontwikkeling van het Nihilisme. In eene zitting van den Raad van State heeft de vroegere minister van Onderwijs, Golovnin, den heer Delianof dringend verzocht diens rapport in te trekken; doch een andere ex-minister van Onderwijs, Baron Nicolai, was van Delianofs opinie. Hij achtte de zaak van groot gewicht—wat zij dan ook werkelijk is, daar Delianof niet meer of minder dan alle professoren in Rusland van politieke deloyauteit beschuldigt—en sloeg voor, den Keizer te vragen een onderzoek te doen instellen en de schuldigen ter verantwoording te roepen.

BERLIJN.—Het bezoek van Grootvorst Michael, broeder van den vermoorden Czaar, met de Pruisische deputatie te Berlijn, had niet enkel ten doel om den Duitsche Keizer geluk te wenschen (zie ons vorig nummer) maar diende ook om vanwege het Russische Hof een blijk te geven, hoezeer men de vriendschap van Duitschland op prijs weet te stellen. Immers, tusschen Rusland en Duitschland is tegenwoordig de vriendschap zóó innig en de uiterlijke vriendschapsbetuiging zóó in

het ooglopend, dat sommige stemmen te Weenen er een bodentoezicht bij zetten; terwijl anderherleving van het Drie-Keizersverbond een volkomen feit achtte zich verdiepen in de gevolgen van ke daar voor Europa, en in hetzonder voor Oostenrijk uit kumvoortspruiten.

Het wordt zeer moeilijk om juistheid te zeggen, wat men meniglijk heeft. Sinds Italië tot Duitsch-Oostenrijksche verbond toegetreden, werd gesproken van triple-alliantie; sinds de gewisbezoeken tusschen Alfonso en Duitschen Kroonprins scheen Spanje's aansluiting verzekerd, begonnen sommigen van een quadruple-alliantie te spreken. Verder gingen zij, die ook Ruménië en ter zelfs Turkije in dien bond opmen, en dus aan een—quint of sextuple-alliantie dachten! Zal Rusland toetreding een septuple-alliantie in het leven roepen, wordt, buiten Italië, Spanje, Ruménië en Turkije om, nog een afderlijk Drie-Keizersbond gesteld. Of blijft het Duitsch-Oostenrijksbond op zich zelf behouden, met een eenvoudig onderhandsche vriendschap tusschen Rusland en Duitsland afzonderlijk; zoodat Bismarck niet enkel tegenover Frankrijk Engeland sterk is, maar ook e noods tegenover Oostenrijk nog tijd een vriend in petto heeft. Het zijn maar vragen, en gedeeltelijk mogen zij zelfs op politieke negietieren gelijken, maar zeker het, dat tusschen Berlijn en Petersburg tegenwoordig de beste verstandhouding heerscht, en dat de Frsche revansche-namen hun illam omtrent een eventueel verbond metzijds met Rusland, vooreerst op mogen geven.

LONDEN.—De Times geeft hoofdinhoud der twintig artikelen van de nieuwe overeenkomst van de Transvaal. De consideranden dat de Koningin heeft overwogen de grieven en de wenschen derren ten opzichte der Pretoria-conventie, en dat zij daarna er in toegestemd de volgende artikelen vervangen, waartegen bezwaren den gemaakt. De Koningin mistigt Hercules Robinson de comitie namens haar te teekenen, en moet door den Volksraad bekrigt worden. Tot zoolang blijft Pretoria-conventie van kracht. I eerste artikel omschrijft de nieuwe wettelijke grens van de Transvaal, welke Regeering zich verbindt invallen der naburige Staten te hinderen. De Transvaal en Zuidland stellen twee commissarissen voor de afbakening van de Zuidelijke grens en de bewaking andere grenzen. De president den Oranje-Vrijstaat benoemt arbiter, die finaal beslist over geschillen, welke ontstaan kum tusschen beide commissarissen. De Engelsche Regeering blijft behouden elk tractaat of andere bintenis, door de Transvaal met uitheemische mogendheid gesloten vernietigen. De Transvaal blijft sprakelijk voor alle staatsschulden tijdens de anexatie aangegaan, de de leening bij de Kaapsche delshank, de spoorwegleening, en leening der Weeskamer. De Transvaal blijft mede schuldig aan geland 250,000 pond sterling, reu de drie en een half percent, te betaalbaar binnen 25 jaren door lijksche betaling van zes pond pence per honderd pond. De genoemde schulden hebben eerste hypotheek, Englands schuld twe hypotheek op staatsinkomsten Transvaal.

Voorts blijven gehandhaafd de strafbaarheid der deelnemers aan vorigen oorlog, de afschaffing slavernij en de volledige godsdvrijheid, alsmede de onafhankelijkheid van Swazieland en de toegang der vreemdelingen; ter de handelsbetrekkingen en uiteringstractaten nader zullen geworden. Voor de Kaffers zijnde Boeren de beste beloften ge

Hoewel het ministerie Gladstone in den zwaren storm, die in de vorige maand te doorstaan niet ten gronde is gegaan, werd

zoogenaamde "Vredes"-politiek met hare allerakeligste gevolgen toch vreeslijk door zijn tegenstanders gehavend. Die gevolgen waren:

1° dat reeds dadelijk in Afghanistan de bescherming van den Emir tegen Ejoebkhan de vernietiging van General Burrowsleger veroorzaakte;

2° dat vervolgens ook Generaal Roberts leger aldaar door Ejoeb werd verslagen;

3° dat in den oorlog tegen de Boeren het 94e regiment ten gevolge van de halve maatregelen werd vernietigd;

4° dat daar nog een drietal ontcerende nederlagen op volgden;

5° dat ook de met Engeland bevriende Kaffers en Bechuana's in een groote slachting door de Boeren werden afgemaakt;

6° dat in Zoeloeland onophoudelijk nog bloedvergaten wordt ten gevolge van Celywayo's herstel zonder handhaving;

7° dat vele Europeanen te Alexandrië werden vermoord ten gevolge van Engelslands dralende houding tegen Arabi;

8° dat de wetenschappelijke expeditie van Palmer, Gill en Charrington den dood vond door gebrek aan flinke ondersteuning;

9° dat Hicks, Menerief, Ismail, Baker, Fentik en een duizendtal vrouwen en kinderen van Sinkat allen om wraak roepen over Gladstone's weifelingen.

Dat derhalve gedurende vier jaren "vredes"-politiek feitelijk vier oorlogen en dertien moordenarijen op Gladstone's geweten komen.

Maar dat alles is nu vergeten: men begrijpt nu dat Egypte's onmacht te bewijzen, alvorens zelf als redder van Soudan op te treden, ook eene voort van verdienste was. En als Gordon maar succés heeft, dan zal men Gladstone in het eind de opgeofferde menschenlevens wel schenken.

DE LESSEPS.

Correspondant di Times na Paris ta conta algun cos masjar particular, curioso i caracteristico (koe ta pertenece na su caracter) di e famoso ingeniero frances di 78 aña di edad, koe algun dia pasá a bira miembro di Academia frances. Mr. de Lesseps. Promé riba su droemintoe i tantamentoe. E por droemi 24 hora largoe sin spierta ni un bē, i di otro banda no ta costele mucho, p'e keda lamitá sin droemi hopi dia i nochí tráfí otro. Si é ta biaga den trein, é ta toema promé informacion di toer e bisheronan, koe lo bai den mees wagon (garosji grandi di camina di heroe) koe né. Si den nan tien algun k'e conoce, of si tien algun sintá banda di é, koe kié konopa algun conversacion. auto é ta papia te ora é jega na jega k'e ta bai, mase ki aleu por ta; i por lo contrario no tien ningun, auto poco despues di toema lugá den wagon é ta cabija eaba, i é ta droemi asina duro, k'e meste pidi e conductor padilanti p'e spiertéle u'e estacion camina, e meste bja.

Na laman é ta haci milio cuenta ainda koe sonjo. Al é ta keda den su kool druui, sin sali mas koe pa bin come, di manera koe den un biaga k'e a haci di Marsella na Alexandria, koe a doera 130 ora, el a droemi 107.

Té poco tien ainda é tabata toema bano frioe pa doema su curpa forza, hasta den winter mees. Na tem di Imperio nan a ombidale bin pasa un par dia na Comiegne. Winter tabata masjá frioe. Maticé k'e a jega, un criá a bai jamele 7 or i masinta foi su cama, i el a haja su cama haci. Despues di un mei ora koe criá a sali buskele toer camina coe ansia, lfin é a hajele net ora é tabata sali fo i un rooi, camina el a kibra ijs, p'e toema su banjo.

Sin embargo den último tempoe el a arga e banjonan-al para, ma, é tabata ntregale coe mas entusiasme ainda na subi eaba. Toer dia, al é ta na Paris hende mirele na ciertoe ora galopia meime i su jioenan den Bois de Bologne. Su cho jioe di su segundo matrimonio, homer i mulé, sintá riba eaba i bisti marea matroos, coe nan eaba pretoe, largoe, coe ta boela den biento, i coe nan cara n poco bruin, ta haci nan parece un tribu hikiro rond di nan gefe di eaba blancoe

manera catona, coe su bisti bon cuidá i coe un harimentoe calmo riba su lip.

Algun bē un di e baké chikitoenan ta sali eai foi pony (cabi chikitoen); ma umbé é ta den sta atrobé. i e chikitoen cabajería ta bolbe sigi su galopi, pa grandi admiracion di algun extrangero, koe por ta ai por casualidad, i koe, ora nan puntra "ta kende es al-nan", tende nan responde: "Ta canal di Suezta pasa." Ora e troepa chikitoen stop un poco nan careda pa caimentoe di algun di nan foi cabai, De Lesseps no ta moestra ni un trek den su cara, ma é ta mira rond, é ta warda un poco, despues el ta holbó sigi su pasoe, ora toer cos ta na orde atrobe.

Lesseps no conoce ni nervio ni nerviosidad, na ningun hende sabi, di kiko esai ta bini: di su constitucion of di su bolutad di heroe; probablemente toer dos tin manoe aden. Tres anja pasá na su biniementoe foi Egipto, laman tabata masjá robes i é tabata subi trapi di camber; un sagudimentoe terribel di e barcoe a obligle di pasa man tene na porta di trapi. Un golpi di biento a dal porta sera i el a cohe su man den skrofi. Toer hende koe a mira esai a dal un gritoe, ma Lesseps mees a warda bedard, té ora un loramentoe di e barcoe p'e otro banda, habri é blad atrobé. El a saca su man sagudié dos of tres bē, i camina bai sin pone mas atencion riba di é.

Den anja pasá el a eai foi su cabai kibra un brazo. Nan kier a verbiñd é, ma el a bisa danki, hinea su brazo den su sjiel, i a tenele duranti dos dia n'e mees posicion sin moef é, i despues é ta declara koe toer a bini kla.

Un dia el a jega foi un biaga largoe i el a haja un di su jioenan maloe na cama. El a jega na cama di e chikitoen, koe tabata sufri, el a cohe den su brazo; i ora e mucha, a sinti hende misji coe né, el a habri su wowo i hari. Auto e Docter di "ta promé bē, k'e mucha ta hari, toementoe di bo man á haci bon." "Di berde, bo ta meen esai?" Lesseps a responde, i sin troca su panja di biahá, el a sinta cerca cama di e enfermo koe su brazo tene semper den su man, i asina el a keda cuater dia i cuater nochí, casi sin come ni bebe. E mucha no a kega mas i el a seupa. Na Paris nan ta bisa "koe Lesseps no por moeri." Berdaderamente tien hopi otro exempel di e sorto aki, koe por haci hende corla asina. Hende ta tende conta algun bē di su biaga dwars di Woestijn riba lomba di un dromedario (un sorto di kameel.) Hasta e Arabiernan, koe tabata companjele, tabata stom di mira un constitucion di heroe asina, koe por a sigi un biaga asina largoe sin come, ni bebe, ni droemi, hopi dia i nochí. Ni fatiga ni falta di coeminda ta haci nada, i parece k'e no conoce movimiento i sintimentoe di alma, of é sa manera di dominéle hintamente.

ST. MARTIN.

Den 23 Febr. j. l. had onze geachte Correspondent van St. Martin de vijf eerste nummers van ons blad ontvangen en met aandacht gelezen. Daarop volgde een zeer vriendelijke en voor den „Amigoe" hoogst vererende correspondentie, waarvan de bescheidenheid ons de eerste bladzijde te vluchtig deed overlezen, dan dat wij er hier voor onze lezers nog iets bepaalds van zouden ap kunnen tekenen. Toch erkennen wij gaarne, dat een verstandig woord van goedkeuring en lof en van hartelijke aanmoediging daarbij, niet in een menschenhart moet terecht komen om geen indruk te maken en zonder dankbaar gevoel te worden aanvaard.

Zeer juist heeft men op St. Martin begrepen, „dat de Amigoe di Curacao de meest vriendschappelijke gevoelens ook voor het Nederlandsch Gedeelte van de bevolking aldaar zal blijven koesteren; te meer, daar deze thans meer dan ooit op Curacao een Vriend behoeven, die hare belangen behartige en deze op hunnen tijd behoorlijk voordrage."... Het groote nieuws van den dag is hier nog immer het stranden en vergaan van de Noorweegsche brik „Sleipner" kapt. Haar, op de bank van Anguilla. Zij had een lading palmolie aan boord, waarvan nog p. m. 80 ton van het wrak gehaald kon worden.

Een andere ramp trof een zestal personen van dit eiland selve, en

dat wel op den verjaardag van onzen Geëerbiedigden Koning. Door onvoorzichtig omgaan met zijn brandende sigaar deed een jongen vier ladingen, die in een kruikketel waren overgebleven, plotseling losbranden, ten gevolge waarvan één man en vijf knapen deerlijke brandwonden bekwaamen. Geneeskundige hulp was zoo spoedig niet te verkrijgen; eerst vier uren later kon de Fransche doctor die verleenen. De phosphaat-delvingen zijn op dit oogenblik gestaakt. Ook de rumbereiding staat geheel stil, terwijl er zelfs in de laatste zes maanden geen suikerriet noch rum werd ingevoerd. Volgt hier nu uit, dat allen hier teetotalers zouden zijn geworden?.... Al het zout is nu bijkans verscheept; jammer, dat er wegens de aanhoudende regens voor langen tijd zoo weinig uitzicht op een nieuwen oogst zal bestaan.

Uit deze enkele aanstippingen zal iedereen, die maar eenigszins met St. Martin bekend is, gemakkelijk tot de slotsom kunnen geraken, dat wij hier op het eiland van Sint-Maarten alles behalve op rozen wandelen. Of de tijd evenwel voor ons nog eens rozen baren zal?—Coe poder di Dios zegt men bij U te lande; en ik voeg er bij: i coe poder di Curacao.

DR. SCHAEPMAN

OVER

het Program eener Katholieke Partij in Nederland.

Dr. Schaezman R. K. Priester en Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hield Vrijdag den 15n Februari j. l. een merkwaardige rede over het door hem onlangs ontworpen Program eener Katholieke Partij in Nederland. De groote gehoorzaal van Odéon was dien avond stampvol met een publiek, voor het grootste gedeelte bestaande uit de leden der bekende club De Unie, meerendeels vrienden en aanhangers der meest geavanceerde denkbeelden. Er waren echter ook een aantal personen van andere richting aanwezig, onder welke eenige Katholieken, die tegen een kleine vergoeding toegang konden bekomen: Dr. Schaezman zou de spreekbeurt vervullen!

Allereerst deelde de voorzitter, de heer Starcke, mede, dat de spreker door het bestuur der Unie aanvaankelijk was uitgenoodigd tot het houden eener letterkundige voordracht, maar dat hij, na de bestrijding van zijn Program in deze vereeniging door prof. A. Pierson, verzocht had, dit Program, tot het onderwerp van zijn voordracht te mogen maken; het bestuur had gemeend aan dit verzoek te moeten gevolg geven.

Dr. Schaezman begon met hulde te brengen aan den vrijzinnigen geest van het bestuur, dat hem in de gelegenheid zou stellen met het levende woord een zaak te verdedigen, die hem zoozeer ter harte gaat. Hij zou echter niet treden in een weerlegging van het door den heer Pierson gesprokene, en evenmin een uitvoerige beschouwing wijden aan de 17 artikelen van het Program; mocht echter, na hetgeen hij zou gezegd hebben, iemand daarover eenige inlichting verlangen, hij zou gaarne bereid zijn, hem ten antwoord te staan.

Thans zou spreker de volgende drie vragen beantwoorden:

1° Of een katholieke partij in Nederland recht van bestaan heeft;

2° Of zij noodig is;

3° In welke verhouding zij staat tot, welke plaats zij inneemt tegenover en ten opzichte van den in Nederland heerschenden staatkundigen toestand.

Heeft zij recht van bestaan?

In het algemeen kan men zich geen staatkundigen toestand denken, zonder het bestaan van partijen. Zonder partijen is er geen strijd, en daar waar die strijd loept over het hoogste gebied des geestes, moet enkel de vraag worden gesteld: Vanwaar komt de mensch, waarheen streeft en gaat hij? Hier zijn derhalve scherpe tegenstellingen noodig, en het kan niet anders of, als de strijd om het einddoel moet worden gestreden, behooren de partijen scherp tegenover elkander te staan; het geldt het hoogste goed! Proudhon had gelijk toen hij

zeide: Au fond de tout chose on trouve la théologie, of, zooals Da Costa het scherp teekende:

„Op den bodem aller vragen „Ligt der wereld zonderschuld."

Men moge dit ontkennen of belijden, maar noodig is het, dat men dit uitspreke. Men dwaalt als men van partijen niets wil weten. Men versta mij echter goed, zei spreker: ik wil partijen, geen partijchapp-n. Deze zijn slechts groepen van personen, die zich scharen om enkele groote, krachtige, ijdele of heerschzuchtige personen; ze zijn de vloek van ons land. Partijen echter wortelen in de historische ontwikkeling van den toestand; zij zijn de eenige voorwaarden tot ontwikkeling en tot het leven; door hun strijd wordt de vrede geboren, waarbij zij naast elkander kunnen bestaan, en waarbij het elkander verscheuren oploopt.

Het is op dien grond, dat ook een katholieke partij recht heeft er te zijn. Het katholieke volk van Nederland bekleedt daarin zijn eigenaardige plaats, waarvan het zich niet laat dringen. Zoodra toch een Katholiek dit toeliet, verlaat hij zich zelve, hij wordt herkend, en al lijdt zijn geloof geen schade de belijdenis er van doet dit wel. Wij zijn geen volk in het volk, maar vormen een niet te vermengen groep.

Daaraan ligt de historie ten grondslag; 250 jaar hebben wij geleefd onder de verdrukking der belijders van den Staatsgodsdienst, en die verdrukking heeft een levensgewoonte doen aannemen, die de ons thans verleende vrijheid niet heeft kunnen veranderen, vooral omdat zij, die ons de vrijheid gaven, nog altijd hebben gezorgd, dat wij in stille bescheidenheid onzen weg moesten vervolgen. Derhalve is het geslacht der 19e eeuw gelijk aan dat uit de 16e en 17e; de onbeperkte rechtsbedeeling ons geschonken, veranderd thans niets. Niettemin zijn de Katholieken van Nederland onder alle verdrukking en vernedering getrouw gebleven aan hun geboortegrond; zij bleven immer landzaten, en werden nooit de vrienden van den vreemdeling, al was hun toestand niet een gezegend bestaan, en waren bescheidenheid en ingetogenheid hun gebiedende plicht.

Dat echter is nu anders. Nu zij vrije en gelijke rechten hebben verkregen als andere burgers, nu zijn ze verplicht zich af te vragen, tot welke partij op staatkundig gebied zij moeten behooren. Er zijn in Nederland enkele partijen, die met een bepaald afgerond en scherp belijnd program kunnen verschijnen. Met de anti-revolutionnaire partij kunnen de Katholieken in zooverre meegaan, als zij zich kant tegen de revolutie; de eigenaardige levensbeschouwing, die het gevolg is van de anti-revolutionnaire belijdenis, maakt een instemming met deze partij voor ons echter onmogelijk.

De conservatieve en liberale partijen hebben dit bijzondere, dat zij geen verschil vertoonen: spreker althans heeft dit nog niet kunnen ontdekken. Wat de beginselen betreft, zijn de conservatieven achterblijvers, die er prijs op stellen, dat de Nederlandsche langzaamheid, ook in onze eeuw van stoom en electriciteit, niet verloren gaat (Gelach). Zeer zeker heeft zij haar goede zijde, en het is wijs, rekening te houden met onlessen te trekken uit het verledene, en niet als Prometheus enkel het oog te richten naar wat voor ons ligt. Vraagt men naar echter naar beginselen, dan krijgt gij tot antwoord een zinledige phrase, maar die weinig verschilt van hetgeen de liberalen ten beste geven. Ja toch, er is eenig verschil, b. v. betreffende de inkomsten van Indie, die de eenen zou willen genieten als batige saldós, de andere als vaste bijdragen (Gelach).

En nu de liberale partij. Spr. zal haar niet verwijten, dat zij onderling verdeeld is, of dat zij geen programma heeft. Hij zal haar beoordeelen met de onpartijdigheid, waarover een wezen, dat mensch heet, slechts beschikken kan (Gelach). Inderdaad, zij heeft een open oog voor sommige vraagstukken van den dag, maar haar groote fout is, dat zij de oplossing er van overlaat aan het toeval. Heden moet de Staatsmacht waken voor der burgeren matigheid; heden moet zij zorgen, dat het vogelenheir aan de eischen des tijds beantwoordt; heden moet zij zorgen, dat de visschers van Volendam geen te kleine vischjes in hun netten vangen; heden moet zij zorgen, dat het Nederlandsche volk worde doordrongen van christelijke en maatschappelijke deugden; — maar morgen, morgen hoort men uit zoovele monden, dat de Staat niet te ver mag gaan en zich niet mag inlaten met handelsbescherming, door het heffen van inkomende rechten. Daarin ligt duidelijk de tegenspraak. De eenige leidende gedachte is, dat men op Staatsgebied geen hogere macht te erkennen heeft dan de Staatwet. Welnu, dat is het wat ook de liberale partij voor de Katholieken

